

Faggruppe: Arealforvaltning

Om faggrupper: I arbeidet med tiltaksplan er det etablert rådgivende faggrupper for prosjektgruppa og styringsgruppa. Disse består av ressurspersoner fra relevante aktører, sentral- og regional forvaltning, kommuner, interesseorganisasjoner m.m. De gis et mandat og utfordres på konkrete problemstillinger, for å komme opp med forslag til tiltak og avveininger rundt hvert enkelt. Prosjektgruppa gjør en samlet vurdering og prioritering av de ulike forslagene fra hver av faggruppene, som til slutt styringsgruppa godkjenner, før oversending av forslag til samlet tiltaksplan til Miljødirektoratet. Det er ønskelig at faggruppene fokuserer på å bidra med kunnskap og erfaringer fra eget fagfelt, til felles beste. Man bør etterstrebe god dialog i gruppa, fremfor debatt, og der det er mye usikkerhet eller uenigheter må dette belyses i referatene.

Deltakere

Navn:	Instans:	Kommentar:
Astrid Lie Olsen	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Gruppekoordinator
Ane Killingtveit	Vinje kommune	
Kjetil Heitmann	Tidl. sekretær, villreinnemnda	
Grete Blørstad	Nore og Uvdal kommune	
Sigurd Lenes	Vestfold og Telemark fylkeskommune	
Eva Katrine Ritland Taule	Vestland fylkeskommune	
Anne Kommedal	Eidfjord kommune	
Snorre Waage	Sekretariatet, Hardangerviddarådet	
Jorunn Skram	Statsforvalteren i Oslo og Viken	

Bakgrunn og kunnskapsgrunnlaget

Tidligere var mye av oppmerksomheten rundt villreinforvaltningen rettet mot hvordan vi løser utfordringene innen bestandsforvaltningen (sammensetning, vekst, utvikling, jakt). I seinere tid har fokus i større og større grad vært rettet mot hvordan vi håndterer mangfoldet av utfordringer knyttet til eksisterende og fremtidig arealbruk i og omkring villreinens leveområder.

Landskapet villreinen lever i har endret seg dramatisk de siste 100 + årene. Fra og ha tilgang til store sammenhengende arealer i store deler av landet er villreinen «satt på bås» i 24 mer eller mindre adskilte områder. Areal definert som inngrepsfrie naturområder er redusert betraktelig.

Et betydelig problem innen forvaltningen av villreinens leveområder er en utvikling der arealdisposisjoner gjøres isolert på hver sin kant av fjellområdene uten tilstrekkelig tanke på det helhetsperspektivet som forutsettes av en av Norges mest arealkrevende arter. Enkeltvis kan mange av inngrepene se ubetydelige ut, men summen av effekter som villreinen møter ved å bruke så store arealer kan gi utslag i redusert livsgrunnlag.

Rundt Hardangervidda er det en rekke store områder omdisponert til fritidsbebyggelse, og en del arealer er også godkjent for fremtidig utbygging («tomtereserver»). Nye større prosjekter som Eidfjord resort og Hardangerlift planlegges i randområdene, og vil gi økt ferdsel inn i villreinområdene. Videre er de delene av villreinområdet som ligger nord for RV7 gått ut av bruk, og utveksling med andre villreinområder er sterkt redusert som følge av større infrastruktur.

Inne på Hardangervidda er det et betydelig antall hytter, setre, buer osv. Som kan føre til forstyrrelse i villreinen leveområde. Hvordan arealforvaltningen håndterer disse gir betydning for hvor mye påvirkning villreinen blir utsatt for.

Resultatet av klassifiseringen etter *Kvalitetsnorm for villrein* viser at villreinbestandene våre både regionalt og nasjonalt står over for store utfordringer. Som kjent så fikk 6 av de 10 nasjonale villreinområdene dårlig kvalitet (rødt lys), mens de resterende 4 kom ut med middels tilstand (gult lys). Landskap i endring, inngrepsfrie naturområder, fragmentering og tap av leveområder, bit-for-bit nedbygging og samlet belastning er alle viktige tema når man jobber med plan og lovregulering. Hvordan kan vi løse dette bedre både lokalt, regionalt og nasjonalt?

Problemkartlegging:

<i>Mål:</i>	<i>1) Bedre reinens tilgang til gode kalvings- og oppvekstområder, samt sommerbeiter i nord-vest.</i>	<i>2) Sikre høst- og vinterbeiter på nord- og østvidda med tangene østover.</i>	<i>3) Ivareta de urørte områdene som reinen faktisk bruker i dag. Disse må ivaretas slik at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og disse områdene forringes.</i>	<i>4) Ivareta funksjonaliteten i trekk mellom ulike sesongbeiter gjennom året, som tar høyde for variasjoner i populasjons- og klimatiske forhold, mellom år og over tid.</i>	<i>5) Vurdere endringer i bestandsforvaltningen som bidrar til å øke slaktevekter og opprettholde kalveproduksjonen innenfor rammene i håndteringen av skrantesjuka og de overordnede målene i bestandsforvaltningen.</i>
Effekt sett i forhold til kvalitetsnorm for villrein:	Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).	Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).	Positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).	Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse og funksjonelle trekkpassasjer (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr, helsestatus samt genetisk variasjon (delnorm 1).	Positive effekter på måleparametere for bestandsforhold feks slaktevekter på kalv, kalv/100 simle/ungdyr og helsestatus (delnorm 1).
Problem:	Dårlig arealutnyttelse	Reduserte trekkpassasjer	Dårlig arealutnyttelse	Reduserte trekkpassasjer	Tilstedeværelse av meldepliktig sykdom som påvirker bestandsforvaltning
Påvirkningsfaktorer:					

Forventet utvikling (gitt ingen tiltak):					
--	--	--	--	--	--

Mandat

Faggruppen har som mandat å vurdere endringer som kan gjøres i arealforvaltningen for å ivareta sammenhengende leveområder for villrein på tvers av administrative grenser, med utgangspunkt i problemstillinger i de respektive villreinområdene. Mandatet inkluderer arealforvaltning etter for eksempel plan- og bygningsloven, energiloven, naturmangfoldloven, landbruksveiforskriften – inkludert men ikke begrenset til mulige endringer i disse lovene.

Arbeidet innebærer å:

- Gjennomgå utfordringer med «bit-for-bit» nedbygging av arealer, hyttebygging og øvrig aktivitet innenfor villreinområdene og i randsonene, samt påvirkning fra større nasjonal planlegging og infrastruktur som vegprosjekter, kraftlinjer m.m. inn i villreinområdene.
- Foreslå endringer/bruk av nye virkemidler sett opp mot klassifisering etter kvalitetsnorm for villrein og langtidsperspektiv for villreinområdene
- Se på foreslåtte tiltak i egen og andre faggrupper opp mot realitetene som følger av CWD-håndtering (Dette vil uansett være førende til slutt og en viktig kalibrering av ulike tiltak mot hva som er realisme i vurdering av kost/nytte.).
- Vurdere kompenserende tiltak/økonomiske incentiver sammen med andre aktører der dette er nødvendig/mulig/relevant
- Estimere nytte/kostnad/ulempes ved de foreslåtte tiltakene (se tabell Anbefalte tiltak).
- Ha med forslag til finansiering av tiltak

Problemstillinger (fra prosjektgruppa)

Opplisting av ulike problemstillinger en ønsker at gruppene skal vurdere. For eksempel:

- Se på tiltak og virkemidler som kan redusere risiko for og omfanget av bit for bit nedbygging i randområdene til villreinområdene
- Vurdere muligheter og behov for sterkere virkemidler i arealforvaltningen, herunder plan- og bygningsloven, for å sikre villreinens leveområder
- Vurdere behovet for utvidelse eller opprettelse av nye verneområder for å bedre ivareta villreinens interesser

Anbefalte tiltak

(bruk ferdig oppsett i Vedlegg 1, med eksempel og matrise for rapportering)

Gruppen skal:

1. Liste opp ulike tiltak
2. Beskriv kort de relevante tiltakene
3. Gjør en grovmasket vurdering av effekten de kan ha på problemet.

- a. Forkast tiltak med liten effekt (kortfattet begrunnelse)
- b. Positive virkninger:
 - i. Effekt på måloppnåelse og/eller problem
 - ii. Må begrunnes!
- c. Negative virkninger:
 - i. Økonomiske kostnader anslås i kroner så langt som mulig – skiller mellom engangs- og driftskostnader.
 - ii. Negative virkninger beskrives kvalitativt, med noen kvantitative anslag

Framdrift og organisering i faggruppa

Møteplan for Faggruppe:

Møteform	Mars	April	Mai	Juni	August	September	Oktober
Fysisk	16.						
Teams – Felles med alle faggrupper Setesdal				12. (tentativ)			
Siste møte faggruppene/Sluttseminar							1./15.

Hvem refererer/skriver i møtene:

Levering av resultat/rapporteringsform:

- Referat fra hvert møte leveres sekretariatet (NVS) i ferdig oppsatt matrise fra Statsforvalteren.

Frister:

- 12. juni (tentativ): Felles møte med alle faggrupper: Presentasjon av foreslåtte tiltak i Faggruppene så langt (midtvegsrapportering til Miljødirektoratet den 15. juni).
- 01. oktober: Alle forslag til tiltak må være sendt fra faggruppene til sekretariatet for å komme med i utkast til tiltaksplan per 15. oktober (de andre faggruppene har frist 15. september, men denne, samt faggruppe motorferdsele får forlenget frist til 1. oktober).

